

KIRJOVERKKOPERHOSEN (*EUPHYDRYAS MATURNA*) ESIINTYMINEN TALMAN GOLFKENTÄN POHJOISPUOLISELLA HILLS:n KAAVOITUSALUEELLA 2017

FM Jaakko Kullberg

Johdanto

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) esiintymistä Sipoon Talman pohjoispuolelle suunnitellulla Hills:n vapaa-ajanasuntoalueella, jonka omistaa [Hills maanrakennus Oy](#).

Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna*) on täpläperhosten heimoon kuuluva päiväperhoslaji. Se kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin II liitteessä mainittuihin lajeihin, joiden suojelemiseksi on perustettava erityisten suojelutoimien alueita sekä IV liitteessä mainittuihin lajeihin, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua ja on tästä syystä rauhoitettu Suomessa luonnonsuojeluasetuksella. Huolimatta edellisestä laji on kaakkoisessa Etelä-Suomessa monin paikoin yleinen päiväperhonen (Hyönteistietokanta 2017) eikä sitä pidetä harvinaisena tai uhanalaisena – lajin kotimainen uhanalaisuusluokitus on LC.

Kirjoverkkoperhosen toukat elävät Suomessa yleensä puoliavoimilla paikoilla, metsänreunoissa, hakkuuaukoilla ym. kasvavilla maitikoilla (*Melampyrum*), erityisesti kangasmaitikalla (*Melampyrum pratense*) (Marttila 2005), mutta toukkia esiintyy myös metsämaitikalla (*Melampyrum sylvaticum*) sekä koiranheidellä (*Viburnum opulus*) ja kosteammilla paikoilla rantatädykkeellä (*Veronica longifolia*). Aikuinen käy mielellään kukilla ja koiraat imemässä tienpientareilta suoloja, jolloin lajia tavataan usein sen toukkien varsinaisen elinympäristön ulkopuolella tienvarsilla, niityillä ja kedoilla. Lajille on tyypillistä tehokas levittäytyminen uusille hakkuualueille, joilta se myöhemmin umpeenkasvun myötä katoaa tai siirtyy muualle. Verkkoperhosille ovat tyypillisiä erittäin voimakkaat kannanvaihtelut, joiden huippuvuosina niitä esiintyy sellaisillakin paikoilla, missä niillä ei ole välttämättä pysyviä elinmahdollisuuksia.

Tutkimusalue

Sipoo on saaristoa lukuunottamatta lähes kokonaan kirjoverkkoperhosen esiintymisaluetta ja vapaissa tietokannoissa lajia on ilmoitettu sekä varsinaisen tutkimusalueen (kuva 1., valkoinen raja) länsi- että itäpuolisista 10x10 km ruuduista (www.laji.fi & Hyönteistietokanta 2017). Faunatican (2010) Sipoon Talman osayleiskaava-alueen luontoselvityksessä (2010) laji ilmoitetaan myös läheltä tutkimusaluetta metsäkuviolta 6 (kuvassa 1.1.), joka on piirretty kuvan 1 karttaan violetilla värillä. Tutkimukset kohdennettiin tutkimusalueella Google Earth karttasovelluksen perusteella ja varmennettiin epäselviltä osin maastokäyntien aikana. Lähiseudun potentiaaliltaan kirjoverkkoperhoselle sopivin alue, hiljattain hakattu alue, on merkitty karttaan 1. keltaisella värillä. Itse tutkimusalue on pääosin liian umpeenkasvanutta tai kostea kirjoverkkoperhosen pysyväksi esiintymisalueeksi ja lisäksi lajin ravintokasveja on alueella vähän. Tutkimuksessa keskityttiin erityisesti suunnitellun rakentamisen alueille (kuva 2.).

Kartta 1. Tutkimusalue Talman Hillsissä. Valkoisella värillä on rajattu tutkimuksen kohteena ollut alue, Faunatican (2010) tehty havainto kuviolla 6 on merkitty violetilla sekä lajille potentiaalinen kohtuullisen uusi hakkuu keltaisella. Kirjoverkkoperhoselle sopivin alue, jolta lajia on erityisesti etsitty on merkitty vaaleansinisellä.

Menetelmät

Kirjoverkkoperhosen esiintymistä selvitettiin tutkimusalueella etsimällä lajin toukkien suojakseen tekemiä seittipesiä ravintokasveilta. Selvitys tehtiin neljän päivän aikana 1.-3.9., jolloin kasvit olivat vielä hyvin havaittavissa ja uudelleen potentiaalisimmilla paikoilla 7.10. 2017, jolloin kasvillisuus oli jo pääosin lakastunutta, mutta seittipesät taas ovat helpommin havaittavissa. Lokakuun synkkinä päivinä havaintotehoa lisättiin käyttämällä etsinnässä LUMONITE:n Navigator 3000 otsalamppua, jossa on 3107

lumenin ledvalot, jota käytän kesälläkin perhosten päiväpiilojen löytämiseen, koska sen teho hävittää voimakkaan varjostuksen.

Tulokset

Tutkimuksessa ei havaittu yhtään kirjojoverkkoperhosen toukkapesuetta eikä mikään alue näyttänyt tutkimusalueella edes potentiaaliltaan merkittävältä lajille sopivalta lisääntymiskohteelta.

Päätelmät

Tutkimusajat sopivat kirjojoverkkoperhosen toukkapesueiden havainnointiin ja lajia oli kuluneena kesänä kohtuullisesti lennossa muualla Sipoossa ja Porvoon länsiosissa (oma havainto). Faunatican (2010) raportin ja alueen sijainnin perusteella on kuitenkin edelleen todennäköistä, että laji esiintyy tutkimusalueen lähialueilla ja voi hyvinkin siirtyä paikalle mikäli metsää alueella hakataan. Nykytilassa en pidä aluetta kirjojoverkkoperhoselle vakituiselle esiintymiselle soveltuvana alueena.

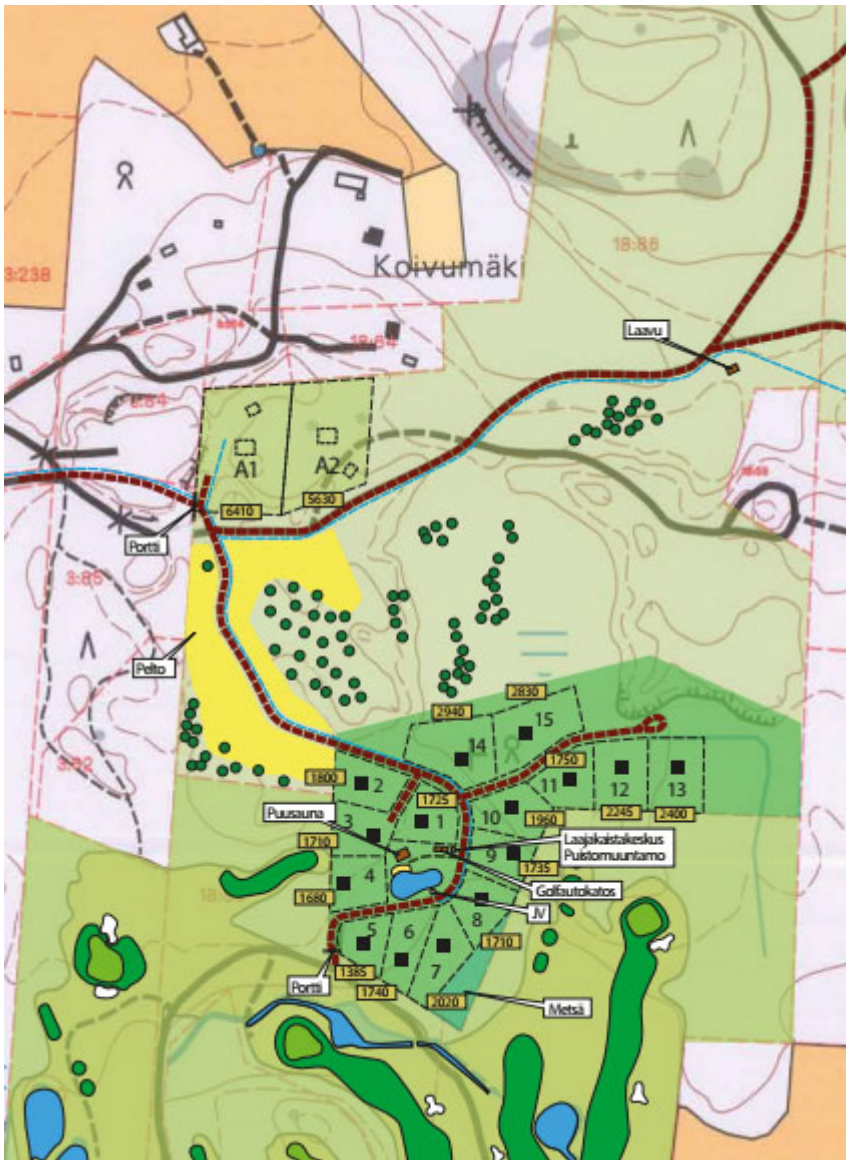
Lähteet:

Faunatica Oy: Sipoon Talman osayleiskaava-alueen luontoselvitykset vuonna 2010. Espoo 2010.

http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/Maankaytto_kaavoitus/Talma_luontoselvitysraportti_2010_netti.pdf

Hyönteistietokanta, Lepidoptera. – <http://hyonteiset.luomus.fi/insects/main/EntDatabase.html> - Viitattu 23.12.2017.

Marttila, O. 2005: Suomen päiväperhoset elinympäristössään. Käsikirja. Auris. Joutseno.

Kartta 2. Suunnitellut rakentamisalueet Hills:n alueella.